

A LAP AZ E. M. E.
TULAJDONA**MÉHÉSZETI KÖZLÖNY**A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
ATTILA-UTCA 10. SZ.Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BÁLINT az E. M. E. főtájkára.
Főmunkatársak, mint az E. M. E. szerkesztő bizottságának tagjai:
dr. LÁSZLÓ MÁRTON, dr. BOGA LAJOS és BALÁZS PÉTER.TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELENIK
HAVONKÉNT EGYSZER**Meghívó.**

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület igazgatóválasztmánya Kolozsvárt, 1923 október hó 6-án, szombaton d. u. 5 órakor az egyesület hivatalos helyiségében (Attila-u. 10. szám alatt) rendes ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjait meghívja

Kolozsvár, 1923 szeptember hó 25.

Az Elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentések.
3. Esetleges indítványok.

Kedvezményes áru cukor a méhek etetésére.

Immár a harmadik esztendeje, hogy a mézelés szempontjából oly siralmas állapotok uralkodnak, hogy méheinket minden tavaszon etetnünk kell.

Az E. M. E. elnöksége ismerve a körülményeket, elhatározta, hogy a folyó évben is szerez be cukrot a méhészek részére. A cukor árát ma még nem tudjuk közölni, mert azt a főzési idény megkezdésekor a bukaresti cukor iroda állapítja meg. De a szükséglet felől való tájékozódás céljából már most felhívjuk méhésztársaink figyelmét, hogy szükségletüket sziveskedjenek az E. M. E. titkári hivatalához bejelenteni.

Előreláthatólag két féle cukrot fogunk beszerezni és pedig fehér kristályt és sárga kristályt, amilyent a tavaly is osztottunk ki. Utóbbi kb. 1 L.-el olcsóbb lesz kg.-ként, mint a fehér. Kérjük t. tagtársainkat, hogy szükségletüket október hó 20-ig sziveskedjenek bejelenteni.

Lapunk legközelebbi számában már valószínűleg az árakat is fogjuk közölni és erről külön értesítést is küldünk a cukrot igénylő tagtársaknak. Amennyiben valaki ezügyben külön óhajt felvilágosítást, kérjük, hogy a titkári hivatalhoz intézendő sorailhoz választványt is sziveskedjék csatolni.

Levél a Szerkesztőhöz.

Kedves Barátom! F. hó 15 én 596/923. szám a. kelt b. leveledben arra kértél fel, hogy mondjak véleményyt a hátul kezelhető kaptárokra különböző helyekre alkalmazott röplyukakról (a méhek ki-bejárója), vagyis hogy szerény Közlönyünkbe írjak egy kis cikket az „alsó-, felső-, középső röplyuk előnyeiről és hátrányairól, mert eziránt némely Tagtársaink érdeklődnek“.

Kijelentem, hogy hosszas — immár 35-ik évi — méhészkedésem ideje alatt, ebbe az ügybe még nem ártottam bele nyilvánosan magamat, akarom mondani, hogy: a röplyuk kérdésében, méhészeti szaklapokban, én sohasem foglaltam állást, mert csakhamar beláttam, hogy abban nem méh, hanem darázs-fészék van s magamra zudíthatom, nem annak a lyuknak — amelyikbe belenyultam — a darázsait, hanem a többiekét, vagyis: azokat a méhészeket, akik más röplyukak célszerű volta mellett kardoskodnak. Szerét-számát sem tudnám elmondani annak, hogy szaklapjainkban mennyi heves vitát, sőt sokszor személyeskedőt is olvastam a röplyuk kérdés fölött! És ez — világszerte — végleg eldöntve még ma sincs, mert a méhészek most is annyi táborba vannak szétszólva, mint ahányhelyre csak alkalmazható a méh-lakásokra a röplyuk.

Egy alkalommal, talán 11, vagy 12 évvel ezelőt, amidőn Egyesületünk a telepemen tartotta meg egyik vándorgyűlését, felkérésre egy kis előadást tartottam, éppen erről a kérdésről, amire most felszólítottál, mivel éppen voltak is méhesemben úgy alsó-, mint felső-röplyukakkal ellátott kaptárim (középsővel még nem) nagyobb számmal. Akkor elmondtam vendégeimnek egyszerűen s röviden ezekről a tapasztalataimat és akkori szerkesztőnk az előadásomról egyet-mást közre is adott a Közlönyünkben. De az pont, természetesen nem vert föl, vagyis vita belőle nem keletkezett, mert hiszen én mind a kétféle röplyukas kaptárban egyformán méhészkedtem s azokról csak a tapasztalataimat mondtam el híven, de nem jelentettem ki sem egyiket „egyedül üdvözítőnek“, sem pedig a másik fölött nem „törtem pálcát“.

Kedves Szerkesztő Barátom! Én most is csak azt teszem, hogy egyszerűen elmondom, miket észleltem egyik és másik röplyukas kaptárban s aztán az igent Tagtársaimra bízom, hogy tetszésük szerintivel méhészkedjenek.

Mert azt, mint senki által meg nem dönthető ítélet bátran kimondhatom, hogy a méhészet jó, vagy rossz eredménye nem feltétlenül a röplyuktól függ, hanem attól, hogy a méhészes helyesen kezeli-e a kaptárait s bennük a méh-családjait, valamint attól, hogy kedvező-e az időjárás?!

Lássuk tehát az egyes röplyukak szerinti kaptárokbeli állapotokat:

A méhek természete az, hogy fészket (a költés központja s környéke) a röplyuk körül szeretik megalkotni, a mézüket pedig attól távolabb raktározzák el. Ezt tekintve, az alsó-röplyukkal ellátott kasok és kaptárok annyiban jók, hogy bennük a méhek fészke rendszerint a röplyuk körül lévén, a mézüket többnyire felül és hátul helyezik el, ennek a berendezésnek az előnye egyrészt az, hogy a méz a röplyuktól távol van, a mézrablók csak a fészken át juthatnának hozzá, de addig sok és erős ellenállásra találnak s rendszerint vissza is veretnek, ha egyébként jó anyja és sok népe is van a törzsnek. Másrészt pedig az, hogy a méhcsomó, amint telőre húzódik össze, a fészke körül volt mézének elfogyasztása után, könnyen vonulhat föl a többi készletek felé. Tél folyamán az éléskamarája mindig fölötte és meleg légrétegben van, ami igen fontos arra nézve, hogy a méhcsalád jól kitelelhessen. (Mint hogy azonban elég gyakoriak az esetek, hogy magától nem minden család rendezkedik így be, azért kell ősszel törzseinket átvizsgáljunk és amelynél nem azt találjuk, a fészket alul s a mézet felül kell elhelyeznünk). Ez a magyarázata annak is, hogy az alsó röplyukas kasokban s kaptárokból közepes, sőt gyengébb családok is, néha jó állapotban megérik a tavaszt. További előnye az alsókijáratu méh-lakásoknak, hogy azon át a lakásukat könnyebben és jobban kitakaríthatják egyrészt maguk, másrészt pedig hogyha a méhészes az ablak kitisztítását leveszi és benéz — a röplyuk szemben lévén — az egész fenékdeshkát jól beláthatja s a nagyobb és apróbb, vagy éppen odatapadt szemetet, miket a méhek maguk kihordani nem tudnak, a kaparóvassal tisztára kiltuzgálhatja. Az az alsó röplyukakkal bíró méh-lakásnak előnyeképp szoktuk még betudni azt is, hogy az illó állapotban levő hangyasav, amely a méz gyorsabb és tökéletesebb beérettetését és jó aromájának képződését előmozdítja, benne megreked s a méz, viasz és propolisz szagával vegyesen, a méh-lakásnak különösen kellemes illatja.

Hátrányai az alsóröpnylású kaptároknak a következők: Télen át az elhalt méhek s a mézfogyasztás folytán keletkezett lép morzsálék a fenékdeshkára hullván, azok által a röplyuk könnyen bedugulhat, friss levegőt a méhek nem kapnak s ennek hiányában megfulladhatnak. Ezen baj ellen a gondos méhész azonban védekezhetik, hogyha alkalmas kiskaparóval a röplyuk környékéről a holt méheket s lép morzsálékot időnkint zaj nélkül kikotorja.

Erős családoknál télen át sok vízpára képződik és az — minthogy nincsen hol eltávolodjék — legfőképp az ablakra s a közelében levő lépekre csapódik le, minek folytán a kaptárban nagy lucok keletkeznek s a fenékdeshkán töcsaképp összegyűlvén, benne sok méh pusztul el, a lépek pedig néha annyira megpenészednek, sőt rothadnak is, hogy további használatra teljesen hasznavehetetlenné lesznek. De lecsapódnak a párák kisebb-nagyobb mértékben máshová s így a netalán nyitott sejtékben levő mézre is és azt a víz megrontja, a méheknek élvezhetetlenné, vagy megbetegedésük okozójává teszi. A sok nedvesség a kaptárt hideggé teszi s a még folyton tovább képződő pára a méhek teletű csomóját is átjárja és a méhek hűlés és hasmenés következtében tömegével halnak el, sőt a törzs teljesen el is pusztulhat.

Ezen baj és kár ellen is lehet védekezni valamennyire. Ugy t. i., hogy az ablak küszöbdeszkáját téli re nem tesszük fel, hogy ezen és a röplyukon át, a kaptár alján egy kis állandó lég-huzam legyen s a vízpárát, valamint a méhek kilégzéséből származó s a kaptár aljára törekvő (a levegőnél nehezebb) szén-savat kivonja. Országos kaptárban volt, nagyon népes teletű méhcsaládjaimmal néhányszor azt is megtettem, hogy az ablak fölött a fedődeszkát 2—3 mm-nyire föltámasztottam oly későn, hogy a méhek a rést már be nem tapasztathatják. Ilyképen a röpnyláson és ezen a kis résen át, egész télen keresztül egy gyöngye kis lég-huzam járt, a párákat kivitte, lucok s penészedés nem volt. Hiszen tudjuk, hogy a szabad ég alatt sincs harmat, hogyha egy kis szél fúj. És ez a kis lég-huzam a méheknek legkevésbé sem ártott; azt talán meg sem érezték, mivel a sok lépkörön át, az a gyöngye kis lég-vonat el sem jutott a kaptár közepén, vagy a homlokfala körül levő teletű-csomójukig, hanem a kaptár alján és az ablak mellett fel vonult át. Így a kaptár levegője száraz és tiszta lett; és tudjuk azt is, hogy a méhek száraz levegőben, hogyha az kissé hűvösebb is, sokkal jobban lehetnek, mint a bár enyhe, de nedvesben.

A hét vége felé, amidőn egy egy nap déli óráiban annyira meleg s kellemes napos idő van, hogy a méhek tisztuló kireptülési végezhetnek, — ezt nem mindjárt érzik meg, mivelhogy a teletű-csomójuk a röplyuktól magasan lent van, talán épen a fedődeszkák alatt. És amidőn aztán később mégis csak megérik, hogy kirepülhetnek, — bizony elég kínos szegényeknek, amíg fentről az üres lépeken bakatva, lejönnek a fenékdeshkára; azon pedig, az elhullott méheken személen keresztül botorkálva, kivergődhetnek a röplyukig, hogy onnan felröppenjenek a szabadba, egy kissé a gyenge meleg, nagsugaras friss levegőt élvezni s ürítkezéstüket végezni. Ennek megör-

téntével pedig, a midőn — sokszor hitelen változó idő miatt — néha megfázva, visszatérnek, ismét azt a nehéz utat kell megtenniük fölfelé, amíg a téli csomót, mint meleg lészkűket elérhetik.

Hogy ezen újakban mily sokan sokan pusztulnak el! — az K. méhész társaimnak, mondanom sem kell.

Balázs Péter.

(Folyt. köv.)

A méhek betelelése.*

Irta: Szilágyi Márton.

Az idei méztermelés nem hozta meg azt az eredményt, amit vártunk. Az akácvirágzás alatt szépen telnepesedett családok rajzásra készültek s minthogy a hársvirágzás alatt is nagy szárazság volt, a rajzásról lemondottak a családok s így nem lett se raj, se méz. Igaz, hogy a családok erősek. Olyan erősek, hogy aki szaporítani akarná állományát, bátran megoszthatná családait, feltéve, ha tartalék anyával és elég tartalék mézes léppel rendelkeznek.

Azért olyan erősek a családok, mert nem rajzoltak és mert a méhek annyit gyűjtöttek a nagy szárazság dacára, hogy ami petét rakott az anya, azt fel is nevelhették.

Mivel az utóbbi napokig tartó szárazság letarolt minden virágot s így őszi hordásra alig számíthatunk, hozzáláthatunk a méhcsaládok beteleléséhez.

A méhészeten előforduló összes teendőik között a legfontosabb a méhek helyes betelelése, mert a helyes betelelés egyik legsarkalatosabb feltétele a jövő év sikerének, mert ha megfogyva, elnéptelenedve érik meg a tavaszi méhcsaládjaink, örülhetünk, ha begyűjtik a saját szükségletüket. Ha helyesen teletűt be, akkor minden család megéri a tavaszt, egységesen pusztul el.

Ha jó hordás lett volna, akkor nem sok dolgonk lenne a beteleléssel. Mert senki sem tudja a méhcsalád téli lépszékét olyan jól eligazítani, mint maga a méhcsalád. Ezt látjuk a kasoknál, ahol a méhész nem dulhatja-forgathatja fel a méhek természetes berendezését, hanem minden úgy van és marad egész éven át, ahogyan azt a méhek elrendezték. Ezt kell szemelőtt tartanunk a kaptárok betelelésénél is.

Az olyan családok, amelyeknek lépszékét nem háborgattuk, rendszeren alkotják meg a téli lészékét és pedig úgy, hogy az alsó soron van a fiasítás és félig mézes és himporos keretek, a felső soron a teljesen befedezett mézeskeretek. Amely család így van, az önmagát be is telelte, azzal a méhésznek semmi teendője. Ha kibontva a költőtér, kiveszek két-három pár keretet s azt látom, hogy a fiasítás az alsó soron van, a felső sorban levő keretek pedig fedett mézzel van telve, s tudom a feljegyzéseimből, hogy az anya fiatal s látom, hogy friss petézés is van, tovább nem is szedem ki a kereteket, hogy az anyát megkeressem, mert biztosan van anyja, visszarakom a többi kereteket is abban a sorrendben, ahogy voltak. A család betelelte önmagát. A népeséghez képest 18—20 keretet hagyok benn. Később, ha lepad a népeség, a két utolsó keretet kiveszem.

Amely család azonban nincs így, mert a nyár folyamán más családok erősítésére elvettünk fiasításos kereteket, vagy pergetés után a költőtérből is vettünk el mézes kereteket, szóval a költőtér megbotolygattuk, ott nem találjuk meg a fennírt rendet. Az ilyen család költőtérét rendezni kell. Előfordulhat az is, hogy a költőtérben csak fiasításos és félig mézes keretek vannak s csak a méztérben vannak teljesen fedett mézes keretek, tehát innen kell a lépszékét kellő mennyiségű mézes kerettel ellátni.

* E cikk anyagbalmaz miatt mult számukból kimaradt.

Az ilyen család összes kereteit — a két legbelső keret kivételével — kiszedem. Külön rakom a mézes és külön a fiasításos kereteket. Természetesen a kiszedésnél megfigyelem, hogy mely kereten van az anya. Rendszeren a fiasításos kereten találok meg. Azt a keretet a többi fiasításos keretől egy kissé távolabb téve, megjegyzem, hogy a visszarakásnál vigyázhassak rá s ne töltsék sok időt az újból való keresésével.

A két legbelső keretet azért nem veszem ki, mert az rendszeren üres, csak himpor van benne (különösen az alsóban). Ez így is van jól. Mert, ha ezek is mézesek volnának, különösen az alsó, azt a méhek nem tudnák megvédeni a rablótól, t. i. a darazsaktól.

A kiszedett kereteket a következő sorrendben rakom vissza: A felső keretsorba egymásután 4—5 erősebb családnak 5—6 teljes mézes keretet, az alsó sorba másodikkal virágpóros, utána a fedett és esetleg friss fiasításos kereteket. Természetesen vigyázva arra a keretre, melyen az anya van. A 4—5 teljes mézes keret után teszem a háromnegyed vagy fele részben mézes kereteket. Az alsó sorba pedig a félig vagy kevésbé mézes kereteket rakom. És pedig annyi keretet, amennyit a család népesége megkíván.

A Hanemann-rácsot eltávolítom s ha van olyan keret, amelyben egy kevés méz van, kitarakításra berakom a méztérbe, ha nincs, berakom a fedődeszkákat és a fészkek közepénél egy kissé könnyebb az etető vagy itató válat is beteszem, hogy a tavaszi etetés vagy itatás esetére a helyén legyen és ne kelljen tavaszkor felszedni a fedődeszkákat az itató elhelyezésére.

Később a hideg idők beálltával néhány réteg újságpapírt teszek a méztérbe és tüveg ablak mögé. A röplyukat természetesen már megszüktettem a hordás megszűntével. Téli re, hogy az egerek és cickányok ne mehessenek be a kaptárba, a röplyukakra Hanemann-rácsot erősítek. Ezen a méhek átjárhatnak, de az egerek, cickányok nem mehetnek be a kaptárba.

Október havi teendők a méhesben.

Ha nem teletűt be eddig méheinket, sürgősen tegyük ezt. Elől a homlokfalhoz virágpóros, méhkenyeres lépeket tegyünk. Ha van fiasításos lép, tegyük azt az alsó keret sorba. A fedett kereteket a felső sorban helyezzük el. A fedezetleneket az alsó sorban. — Hátral, az ablakhoz két kimustrálásra váró üreg lépes keretet tegyünk. A mézszükséglet október hóban minimális. Egy családnak legalább 8 kg. mézet hagyjunk a kaptárba és 2—2 fedett keretet tartalékoljunk, ha lehet, szükség esetére tavaszra. Az így elrendezett kaptár azután papírral még kipárnázandó belül, hogy az a meleget visszatartsa a kaptárban. — A lépszék-rényt kénezzük ki. A méhek betelelése után a törzskönyvi lapok szövege az anyakönyvbe bevezetendő.

Különfélék.

Méz és viasz árak. A méz detail ára Kolozsváron 50—60 L. között váltakozik. A nagybani ára 40—45 L. Bár a cukor ára ma alacsonyan áll, a méz árakkal nem szabad lejjebb szállani a mainál, mert a piacon kevés méz van és az alacsony cukorárak is csak átmenetiek. A viasz nagybani ára Kolozsváron 50—60 L. körül mozog.